

LOPPURAPORTTI

Kalastus- ja erämatkailun kehittäminen

Keski-Pohjanmaalla

Sisällys

Tiivistelmä	4
Hankkeen toteutus.....	4
Työpaketti 1: Toimija- ja yhteistyöverkoston kokoaminen ja yhteistyö	4
Työpaketti 2: Kalastus- ja erämatkailun nykytilan selvitys ja kehittämistarpeet	5
Työpaketti 3: Toimintaympäristöjen ja infran kehittämistarpeiden kartoitus.....	5
Työpaketti 4: Palveluiden ja palveluverkoston kehittämistarpeet.....	6
Työpaketti 5: Kasvupotentiaali ja ennakoidut aluetaloudelliset vaikutukset	6
Työpaketti 6: Kehittämissuunnitelman laatiminen	7
Työpaketti 7: Pilotit – Digitaalinen saavutettavuus ja matkailutuotteet	7
Työpaketti 8: Viestintä ja tiedottaminen	8
Työpaketti 9: Kalastus- ja erämatkailuun liittyvän osaamisen kehittäminen (KPEDU:n osahanke)	8
Rahoittajan loppuraporttikysymykset – miten hanke vaikutti?	9
Miten ryhmähanke toteutui kokonaisuutena verrattuna hankesuunnitelmaan?	9
Saavutettiin hankesuunnitelmassa esitetty kohderyhmä vai tuliko siihen muutoksia? Oliko muita toteutukseen liittyviä muutoksia?.....	9
Miten kohderyhmä koki hankkeen? Millaista palautetta kohderyhmältä on saatu?	9
Muuttuiko hankkeen aiottu maantieteellinen alue? Jos muuttui, niin miten?.....	9
Miten hanke vastasi hankesuunnitelmassa esitettyyn tarpeeseen? Ilmenikö toteutuksen aikana uusia tarpeita?.....	9
Miten hankesuunnitelmassa esitetyt laadulliset tavoitteet toteutuivat?.....	10
Minkä muutoksen hanke on tuonut hankesuunnitelmassa kuvattuun lähtötilaan?	10
Päästiinkö toteutuksessa suunnitelmassa esitettyihin määrällisiin tavoitteisiin (indikaattorilukemat)? Mistä mahdolliset erot johtuvat?	10
Miten asetetut määrälliset tavoitteet palvelivat hankkeen toteutusta?.....	11
Miten hankesuunnitelmassa esitetyt, yleisesti hyödynnettävät tulokset ja vaikutukset toteutuivat? Saavutettiin myös muita tuloksia?.....	11
Miten tuloksia ja kokemuksia hyödynnetään hankkeen päättymisen jälkeen?	11
Missä hankkeen yleisesti hyödynnettävät tulokset ja tuotokset ovat julkisesti saatavilla? (julkaistaan tietopalvelussa).....	12
Miten hanke näkyi julkisuudessa? Miten hankkeesta tiedotettiin?	12
Toteutuiko hankkeen aikana ennakoituja tai muita riskejä ja miten niihin reagoitiin?	12
Mihin hankkeisiin tai hankekokonaisuuksiin hanke liittyi ja miten?.....	12
Miten horisontaaliset periaatteet (EU:n perusoikeuskirja, YK:n vammaissopimus) toteutuivat?..	12
Mistä toimenpiteistä hankkeen kustannukset muodostuvat?	13

Onko hanke edennyt hankesuunnitelman ja -päättöksen mukaisessa aikataulussa? Jos ei, miten aikatauluun päästiin?	13
Onko hankkeen ulkopuolinen rahoitus toteutunut hankepäättöksen mukaisesti?	13
Onko hankkeen toimintaa arvioitu (itsearviointi/osallistujapalaute)? Mitä tuloksia arvioinnista saatiin?	13
Missä hankkeen aineisto säilytetään tai arkistoidaan? Yhteyshenkilön yhteystiedot.....	13

Tiivistelmä

Hankkeen tavoitteena oli vahvistaa Keski-Pohjanmaan kalastus- ja erämatkailun edellytyksiä kokoamalla toimijaverkostoja, tuottamalla ajantasainen kuva nykytilasta ja kehittämistarpeista, kartoittamalla toimintaympäristöjen ja infran kehityskohteita, edistämällä palveluiden tuotteistamista ja palveluverkoston rakentumista sekä laatimalla maakunnallinen kehittämissuunnitelma. Lisäksi toteutettiin pilotteja, joissa kehitettiin digitaalista saavutettavuutta ja matkailutuotteita sekä tuettiin osaamisen kehittämistä (KPEDU:n osahanke).

Hanke eteni pääosin hankesuunnitelman mukaisesti. Käynnistys viivästyi päätöksenteon vuoksi (todellinen aloitus 17.1.2024), minkä vuoksi haettiin ja hyväksyttiin jatkoaika hankkeen päättymiseen 31.1.2026. Kehittämistyön painopisteet kirkastuivat toteutuksen aikana: erityisesti **vuokraveneiden saatavuus ja kalastusmatkailijalle soveltuva infra, majoitus- ja oheispalveluiden kalastus-/erämatkailijalle sopiva taso**, sekä **tarve vahvalle, vuorovaikutteiselle viestinnälle** nousivat keskeisiksi kehittämiskohteiksi.

Hankkeen tuloksina syntyi toimijayhteistyötä ja verkostoja, kartoitus- ja arviointitietoa keskeisiltä vesistöiltä ja kohdealueilta, digitaalisia sisältöjä ja maakunnallinen verkkokokonaisuus (Visit-ympäristö + DataHub-ratkaisut), palvelukokonaisuuksien pilotointeja sekä maakunnallinen kehittämissuunnitelma (tiivistetty visuaalinen esitys + laajempi taustaraportti). Lisäksi toteutettiin aluetaloudellisten vaikutusten selvitys (LUKE) ja hankesuunnitelman mukainen suunnitelmatyön sparraus (MDI).

Hankkeen toteutus

Työpaketti 1: Toimija- ja yhteistyöverkoston kokoaminen ja yhteistyö

Hankkeessa verkostoitumistyö oli aktiivista ja toimijoilla oli selkeä kiinnostus yhteistyöhön. Toimijaverkostoa koottiin ja yhteistyötä suunniteltiin tapaamisten, kokousten ja puhelinkeskusteluiden sekä tapahtumien ja maastotyön yhteydessä.

Keskeinen havainto oli, että yrittäjillä on tarvetta saada yhteistyökumppaneita sekä laajempien palvelukokonaisuuksien rakentamiseen että suurempien asiakasryhmien palvelemiseen. Verkoston rakentaminen tuotti konkreettista yhteistyötä: hankkeen aikana syntyi useamman yrittäjän yhteistyökokonaisuuksia, joissa suunniteltiin uutta palvelukokonaisuutta/tuotetta (pilotointia tehtiin hankkeen aikana, ja joissakin tapauksissa myös hankkeen päättymisen jälkeen).

KPEDU:n koulutustarjontaa tuotiin aktiivisesti esille osana verkoston kokoamista, koska tietyt opinnot (esim. vuokraveneenkuljettajan tutkinto) ovat edellytys liiketoiminnalle ja tukevat yrittäjyhteistyön rakentumista.

Työpaketti 2: Kalastus- ja erämatkailun nykytilan selvitys ja kehittämistarpeet

Hankkeessa selvitettiin kalastus- ja erämatkailun nykytilaa, palveluita ja verkostoja tarkoituksenmukaisella tarkkuudella jatkokehittämisen näkökulmasta. Yritysten, kuntien, kehitysyhtiöiden ja muiden toimijoiden näkemyksiä kartoitettiin keskusteluilla, havainnoinnilla, työpajoilla sekä kehittämissuunnitelman laadinnan yhteydessä toteutetulla kyselyllä.

Hankkeen aikana vahvistui havainto, että pelkkä kirjallinen arviointi ei aina vastaa kehittämisen keskeiseen haasteeseen: **toimintamalleja ja kehittämistoimia pitää usein nähdä ja kokea käytännössä ennen kuin ne koetaan mahdollisiksi**. Tämä ohjasi käytännönläheistä työskentelyä (maastotyö, pilotit, vertailevat vierailut ja toimijavuoropuhelu).

Aiemmista kehittämishankkeista tehdyt opit huomioitiin: tavoitteen ympärillä voi olla yksimielisyyttä, mutta toimenpiteet vaativat muutosta ja siksi **viestinnän ja paikallisen yhteisön osallistamisen** merkitys korostuu. Hankkeessa tätä toteutettiin korostamalla kasvokkain tapahtuvaa ja vuorovaikutteista viestintää sekä lähestymällä herkkiä teemoja (esim. kalastuksensääntelyyn liittyvät kommentit) vedenomistajien asemaa arvostaen.

Työpaketti 3: Toimintaympäristöjen ja infran kehittämistarpeiden kartoitus

Hankkeessa tehtiin selvitystyötä useilla merkittävillä vesistöillä ja kohteilla (mm. Perhonjoki, Lestijoki, Kokkolan merialue, Lehtosenjärvi, Halsuanjärvi, Venetjoen tekojärvi, Lestijärvi). Kartoituksessa tarkasteltiin palveluvarustusta ja infraa: majoitusta, välinevuokrausta, opaspalveluja, veneenlaskupaikkoja ja muita infrastruktuureja.

Keskeiset havainnot:

- Veneiden laskupaikkoja löytyy kohtuullisesti, mutta **kalastukseen hyvin soveltuvien vuokraveneiden puute** rajoittaa järvi- ja merialueiden matkailullista hyödynnettävyyttä.
- Mökkien yhteydessä tarjottujen veneiden taso on usein riittämätön kalastusmatkailijan tarpeisiin.
- Infrassa korostuvat myös **ympäriveruotisuuden** ja sesonkien vaatimukset (kalastusmatkailun sesongit keväällä ja loppusyksystä, erämatkailun talvikausi): saniteettitilat, tukikohdat, säänsuojat sekä majoitus-/kokoontumistilat. Näitä tulisi olla, ja niiden pitäisi sijaita lähellä kohteita.
- Erityisesti Lestijoen tilaa tarkasteltiin: ajantasaiset havainnot ja tutkimustieto antavat perusteen Lestijoen tilaa parantavan hankkeen suunnittelulle. Meritaimenkannan heikko tila liittyy useisiin tekijöihin (kalastuskuolleisuus ml. sivusaalis ja vapautuksen jälkeinen kuolleisuus, vaellusesteet, kutu- ja poikastuotantoalueiden laatu/pinta-ala, veden määrän ja laadun vaihtelut). Perhonjoen kunnostushankkeesta jätettiin rahoitushakemus tämän hankkeen aikana (Kaustisen seutukunnan toimesta).

Kartoitus loi perustaa kehittämissuunnitelmaan (TP6) sekä jatkohankkeiden aihioihin, erityisesti infran ja vesistöjen tilan parantamiseen liittyen.

Työpaketti 4: Palveluiden ja palveluverkoston kehittämistarpeet

Palvelu- ja palveluverkostokartoitus oli hankkeessa jatkuva toiminto ja kytkeytyi tiiviisti verkostotyöhön sekä yrityshautomotoimintaan/työpajoihin. Työssä arvioitiin palveluiden näkyvyyttä, saatavuutta ja kokonaisvaltaista palvelutarjontaa (majoitus ja ravitsemus, mutta myös tapahtumat, nähtävyydet, kokemukset ja elämykset matkan päämotiivina).

Keskeiset havainnot ja kehittämistarpeet:

- Kalastus- ja erämatkailijan erityistarpeisiin kohdennettuja palveluja on niukasti.
- Majoituksen ja veneiden osalta on merkittäviä puutteita (vuokrattavien veneiden puuttuminen / heikko saatavuus, vuokramökkien veneiden riittämätön taso, puutteet varustelussa kuten vaatteiden kuivaus).
- Ulkomaisilta kalastusmatkailijoilta ja toimijoilta saatu palaute korosti samaa: opastettuja päiviä voidaan ostaa 1–2, mutta omatoimisuuden edellytykset ovat heikot ilman vuokraveneitä → tämä muodostaa esteen kansainvälisessä markkinoinnissa ja myynnissä. Viikon mittaiset opastetut kalastusreissut tulisivat ostajalle kalliiksi, ja yksin toimivalle yrittäjälle tällaiset kokonaisuudet olisivat raskaita toteuttaa. Opastustoiminta on fyysisesti vaativaa työtä, ja lepopäiviä tarvitaan.
- Palveluiden tuotteistaminen ja yhdenmukaistaminen nähtiin keskeiseksi: tuotteiden paketointi ja välittäminen eteenpäin (esim. matkanjärjestäjille) edellyttää selkeitä tuotemäärittelyjä ja yhteistä tuoteportfoliota.

Hankkeessa rakennettiin yhteistyötä kulttuuri- ja erämatkailun elämyspalveluiden, majoituksen ja ravitsemuspalveluiden kesken. Käytännönläheinen työpajamalli edisti sekä tiedontuotantoa että konkreettisia myyntimahdollisuuksia.

Työpaketti 5: Kasvupotentiaali ja ennakoidut aluetaloudelliset vaikutukset

Hankkeessa valmisteltiin aluetaloudellisten vaikutusten selvityksen hankintaa ja tarkasteltiin toteuttamistapoja sekä saatavilla olevaa dataa. Myöhemmin ostopalvelu toteutettiin: selvityksen toteutti hankesuunnitelman mukaisesti ulkopuolinen asiantuntija, Luonnonvarakeskus.

Lisäksi tarkennettiin menettelyä niin, että valtakunnallisesti vertailukelpoista tietoa voitiin hyödyntää kustannustehokkaasti. Tämä vaikutti joidenkin arvioitujen indikaattorien toteutumisen logiikkaan (esim. yritysysteistyön ja tutkimusorganisaatioiden määrät), mutta toisaalta vahvisti tulosten vertailtavuutta muihin alueisiin ja tuotti suoraan hyödynnettävää tietopohjaa.

Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan, vapaa-ajankalastajien rahankäytöstä 3,3 miljoonaa euroa kohdentui Keski-Pohjanmaalle. Rahankäyttö oli lähes samansuuruinen kuin koko maassa keskimäärin. Aluetalousvaikutusten osalta Keski-Pohjanmaa jäi selkeästi verrokkimaakuntien taakse, mutta tilannetta voisi parantaa paikallisen palvelutarjonnan tarjontaan ja kysyntään (majoitus-, ravitsemus-, kahvilapalvelut) vaikuttamalla. Sekä palveluiden kehittämisen kautta, mutta myös markkinoinnin avulla.

Työpaketti 6: Kehittämissuunnitelman laatiminen

Maakunnallisen kehittämissuunnitelman työstö jatkui ja kehittyi hankkeen prosessin myötä. Suunnitelman laadinnan tueksi hankittiin ulkopuolinen asiantuntija ja sparraus hankesuunnitelman mukaisesti; kilpailutuksen perusteella toteuttajaksi valittiin **MDI Oy**.

Prosessi sisälsi kyselyn, haastatteluita ja kaksi työpajaa, joiden perusteella laadittiin alustava suunnitelma ja viimeisteltiin se vuorovaikutteisesti. Kehittämissuunnitelmasta päätettiin laatia:

1. lyhyempi, tiivistetty ja visuaalisesti selkeä esitys (levitettävyyden ja tehokkuuden vuoksi) sekä
2. laajempi, yksityiskohtaisempi taustaraportti.

Suunnitelman toteuttamisen tueksi laadittiin myös hankeaihoita, jotka perustuivat hankkeen aikana saatuun tietoon, havaittuihin tarpeisiin ja toimijakeskusteluihin. Hankeaihiot ovat osana maakunnallista kehittämissuunnitelmaa.

Työpaketti 7: Pilotit – Digitaalinen saavutettavuus ja matkailutuotteet

Hankeessa tuotettiin digitaalista sisältöä (teksti, kuva, video, ääni) eri puolilla Keski-Pohjanmaata: luontokohteista, yritysten toimintaympäristöistä ja aktiviteeteista. Sisältöä koottiin digitaaliseen ympäristöön, jossa esitellään kalastuskohteita ja tuodaan tietoa selkeästi saataville.

Ratkaisuna oli rakentaa kalastus- ja erä -kokonaisuuksia Visit-ympäristöön (mm. Visit Kaustisenseutu), jotta tuotosten pysyvyys ja ajantasaisuus varmistuu. Teknisenä ratkaisuna hyödynnettiin VisitFinlandin **DataHubia**, jolloin yritysten palvelut voidaan linkittää alueellisille, kansallisille ja kansainvälisille sivustoille. Lisäksi verkkosivujen taustalla hyödynnetään valtakunnallista **Lipas-paikkatietoa**, jotta voidaan tuoda esiin esimerkiksi erityislupa-alueet yhteistyössä kalavesien omistajien kanssa.

Kauppapaikan selainpohjainen testiversio eteni layout-vaiheeseen; toimiva testisivusto olisi edellyttänyt huomattavasti suurempia resursseja. Tämä tunnistettiin tärkeänä jatkokehittämiskohteena.

Matkailutuotteiden osalta kehitettiin ja pilotoitiin palvelukokonaisuuksia eri segmenteille, mm.

- yrityksille/yhteisöille: seminaaripäivän jälkeinen virkistysiltapäivä (kalastus, eräretkeily, eräruokailu)
- kansainvälisille kalastusmatkailijoille: meritaimenreissu Kokkolan saaristoon
Lisäksi matkailutuotteiden kokeilujen osalta järjestettiin tilaisuus Villa Elbassa.

Työpaketin toimenpiteet veivät paikoin ennakoitua enemmän aikaa (sisältötuotanto ja digitaalinen kokonaisuus), mikä huomioitiin aikataulutuksessa ja muutoshakemuksessa.

Työpaketti 8: Viestintä ja tiedottaminen

Hankkeelle laadittiin viestintäsuunnitelma, jonka mukaan toimittiin. Hankkeesta viestittiin monikanavaisesti suunnitelman mukaisesti. Tapahtumia ja toimintaa markkinoitiin kotisivuilla, paikallislehdissä, kuntatiedotteissa, uutiskirjeissä ja sosiaalisessa mediassa (Facebook, LinkedIn, YouTube), sekä seudullisissa tapahtumakalentereissa.

Raportointitekstien mukaan viestintää toteutettiin tarpeen mukaan erityisesti yrittäjille. Kanavina olivat seutukunnan nettisivut ja tapahtumakalenteri, Facebook sekä suora sähköpostitus (Mailchimp). Loppuseminaarista julkaistiin lehti-ilmoitus (Keski-Pohjanmaa, Lestijokilaakso ja Perhonjokilaakso).

Hankkeessa korostui myös viestinnän vuorovaikutteisuus (kasvokkain), koska kehittämistoimet voivat herättää ennakkoluuloja ja väärinymmärryksiä, ja tätä pyrittiin ennaltaehkäisemään.

Työpaketti 9: Kalastus- ja erämatkailuun liittyvän osaamisen kehittäminen (KPEDU:n osahanke)

Osahanke kytkeytyi hankkeen tavoitteisiin vahvistamalla osaamista ja koulutuspolkuja, jotka ovat edellytyksiä alan liiketoiminnan kehittymiselle. KPEDU:n osahanke päättyi hankkeen kokonaisuakataulussa.

Osaamistavoitteet näkyivät erityisesti siinä, että koulutustarjontaa nostettiin esiin verkostotyön yhteydessä ja tunnistettiin tarve liiketoiminnan rakentamisen neuvonnalle, jossa tarvitaan kalastus- ja erämatkailun substanssiosaamista.

Rahoittajan loppuraporttikysymykset – miten hanke toteutui ja vaikutti?

Miten ryhmähanke toteutui kokonaisuutena verrattuna hankesuunnitelmaan?

Ryhmähanke toteutui kokonaisuutena hankesuunnitelman mukaisesti. Toteuttajien yhteistyö eteni ja kehittyi asetettujen tavoitteiden suuntaisesti. Hankkeen käynnistyminen viivästyi päätöksenteon vuoksi, mistä seurasi tarve hakea jatkoaikaa; muutos hyväksyttiin ja päättymispäiväksi vahvistui 31.1.2026. KPEDU:n osahanke päättyi.

Saavutettiin hankesuunnitelmassa esitetty kohderyhmä vai tuliko siihen muutoksia? Oliko muita toteutukseen liittyviä muutoksia?

Kohderyhmä saavutettiin pääosin suunnitellusti: kalastus- ja erämatkailun yrittäjät ja yrittäjyydestä kiinnostuneet, matkailusektorin muut palveluntuottajat, kunnat ja kehitysyhtiöt sekä muut sidosryhmät tavoitettiin verkostotyön, työpajojen, tapahtumien ja maastotyön kautta.

Toteutukseen liittyvä keskeinen muutos oli hankkeen aloituksen viivästyminen ja tästä johtuva aikataulumuutos (jatkoaika). Lisäksi digitaaliseen kokonaisuuteen liittyvä työ vei ennakoitua enemmän aikaa, ja kauppapaikan testiversio rajautui layout-tasolle resurssisyistä.

Miten kohderyhmä koki hankkeen? Millaista palautetta kohderyhmältä on saatu?

Kohderyhmän kiinnostus ja sitoutuminen näkyi käytännössä osallistumisena ja jatkuvana vuoropuheluna. Kirjallista palautetta ei alkuvaiheessa kerätty, koska ensimmäinen toimintavuosi painottui kartoituksiin ja verkoston rakentamiseen.

Myöhemmin yrityshautomo-/työpajakokonaisuudesta kerättiin osallistujapalautetta (tarkemmat keskeiset tulokset voidaan täydentää, kun palautekoonti on saatavilla). Raporttien mukaan “parasta palautetta” oli se, että yrittäjät osallistuivat työpajoihin kerta toisensa jälkeen. Lisäksi ulkomaisilta kalastusmatkailijoilta ja toimijoilta saatu palaute toi esiin kehittämistarpeita (veneet, majoitusvarustelu, omatoimisen kalastuksen edellytykset).

Muuttuiko hankkeen aiottu maantieteellinen alue? Jos muuttui, niin miten?

Ei muuttunut.

Miten hanke vastasi hankesuunnitelmassa esitettyyn tarpeeseen? Ilmenikö toteutuksen aikana uusia tarpeita?

Hanke vastasi tunnistettuun tarpeeseen tuottamalla tietopohjaa, rakentamalla yhteistyöverkostoja, vahvistamalla tuotteistamista ja kehittämällä digitaalista saavutettavuutta. Toteutuksen aikana tarkentuivat erityisesti seuraavat uudet tai vahvistuneet tarpeet:

- vuokraveneiden saatavuus ja soveltuvuus kalastusmatkailuun (keskeinen pullonkaula)

- majoitus- ja oheispalveluiden kalastus-/erämatkailijalle sopiva taso ja varustelu (mm. kuivausratkaisut, saniteetti, tukikohdat)
- tarve ympärivuotisuuden huomioivalle infralle (sesonkien ulkopuolinen käyttö)
- tarve vahvalle, vuorovaikutteiselle viestinnälle ja paikallisen hyväksyttävyyden rakentamiselle
- tarve liiketoiminnan rakentamisen neuvonnalle (substanssiosaaminen)
- tarve kehittämissuunnitelman rinnalle konkreettisille hankeaihoille ja jatkohankkeille (mm. Lestijoki/vesistön tila)

Miten hankesuunnitelmassa esitetyt laadulliset tavoitteet toteutuivat?

Laadulliset tavoitteet toteutuivat hyvin:

- verkostotyö ja yhteistyö kehittyivät (uusia yhteistyöasetelmia ja tuotteiden yhteiskehittämistä)
- palveluiden tuotteistaminen ja yhteinen tuoteportfolio edistyivät työpajamallilla
- digitaalinen saavutettavuus parani (sisällöt, Visit-ympäristö, DataHub, Lipas-pohjainen paikkatieto)
- kehittämissuunnitelma tuotettiin osallistavasti ja asiantuntijatuella, sekä tiivis että laaja esitysmuoto
- tietopohja tarkentui vesistöjen ja infran osalta; kriittiset pullonkaulat tunnistettiin (veneet, infra, omatoimisen kalastuksen edellytykset)

Minkä muutoksen hanke on tuonut hankesuunnitelmassa kuvattuun lähtötilaan?

Hanke toi lähtötilaan konkreettisen muutoksen erityisesti kolmella tasolla:

1. **Yhteistyö ja verkostot:** yhteistyö matkailun palveluntuottajien kanssa vahvistui, samoin kuin heidän keskinäinen yhteistyönsä; yrittäjien yhteistyöstä syntyi uusia palvelukokonaisuuksia (esim. paketoitujen matkailupalveluiden suunnittelu ja esittely matkanjärjestäjälle).
2. **Tietopohja ja priorisointi:** nykytilaa ja infran tilaa kartoitettiin käytännönläheisesti ja tunnistettiin kehittämistarpeita (vuokraveneet, majoituksen ja infran puutteet, Lestijoen ja Perhonjoen vesistöjen tilan parantamisen tarve).
3. **Kehittämisen työkalut:** tuotettiin maakunnallinen kehittämissuunnitelma ja hankeaihiot sekä luotiin toimintamallia ja kehitettiin digitaalista ympäristöä palveluiden löydettävyyden parantamiseksi (yritysten tuottamat palvelut DataHub, erä- ja kalastuskohteet Lipas-palvelu).

Päästiinkö toteutuksessa suunnitelmassa esitettyihin määrällisiin tavoitteisiin (indikaattorilukemat)? Mistä mahdolliset erot johtuvat?

Rahoittajan edellyttämät indikaattoritiedot lisätään EURA2021-järjestelmään erikseen. Sisällöllisesti seurantaraporttien mukaan määrällisten tavoitteiden toteutumiseen liittyi joiltain osin poikkeamia:

osa tuloksista edellytti pidempikestoista yhteistyötä (esim. yrittäjien kanssa) ja osa koulutukseen liittyvistä tuloksista realisoituu vasta hankkeen loppuvaiheessa (kurssikokonaisuuksien valmistuminen). Lisäksi osa indikaattoriodotuksista muuttui menetelmävalinnan vuoksi (aluetaloudelliset vaikutukset hyödynnettiin LUKEn valtakunnallisen selvityksen pohjalta, mikä vaikutti mm. tutkimusorganisaatioihin liittyviin määriin).

Valitse yksi määrällisten tavoitteiden toteutumista kuvaava vaihtoehto:

2. Tavoitteet saavutettiin *(sisällöllinen arvio: kokonaisuus eteni suunnitelman mukaan, vaikka yksittäisissä indikaattoreissa voi olla poikkeamia ja osa realisoituu lopussa)*

Miten asetetut määrälliset tavoitteet palvelivat hankkeen toteutusta?

Määrälliset tavoitteet toimivat toteutuksen ohjaavana kehyksenä ja auttoivat jaksottamaan työtä (kartoitukset, verkostot, sisällöntuotanto, suunnitelmatyö). Lisäksi ne korostivat sitä, että osa tuloksista vaatii aikaa ja toistuvia kontakteja yrityksiin ja toimijoihin, mikä näkyi työpajojen jatkuvuutena ja verkostotyön pitkäjänteisyytenä.

Miten hankesuunnitelmassa esitetyt, yleisesti hyödynnettävät tulokset ja vaikutukset toteutuivat? Saavutettiin myös muita tuloksia?

Yleisesti hyödynnettävät tulokset toteutuivat erityisesti:

- maakunnallinen kehittämissuunnitelma (tiivis esitys + laaja taustaraportti)
- vesistö- ja infrakartoitusten tuottama priorisointitieto
- digitaalinen kokonaisuus ja sisällöt (Visit-ympäristö, DataHub-linkitykset, Lipas-paikkatieto hyödyntäminen)
- palveluverkoston ja tuotteistamisen toimintamallit (työpaja/hautomo, tuoteportfolio)
- LUKE:n toteuttama aluetaloudellisten vaikutusten selvitys ja sen vertailukelpoisuus kansallisesti

Muita toteutuksessa korostuneita tuloksia olivat konkreettiset pilotit eri asiakassegmenteille sekä vahva ymmärrys kansainvälisen kalastusmatkailun reunaehdoista (omatoimisuuden mahdollistaminen, veneet ja infra).

Miten tuloksia ja kokemuksia hyödynnetään hankkeen päättymisen jälkeen?

Tuloksia hyödynnetään maakunnallisessa kehittämisessä erityisesti kehittämissuunnitelman ja hankeaihioiden kautta. Digitaalinen ratkaisu (Visit + DataHub) tukee sisältöjen pysyvyyttä ja ajantasaisuutta ja mahdollistaa linkityksen laajempiin matkailukanaviin. Palvelukokonaisuuksien pilotit ja yrittäjäyhteistyö luovat pohjaa tuoteportfolion jatkokehittämiselle ja myyntikanavien hyödyntämiselle. Lisäksi tunnistetut infratarpeet ja vesistöjen tilan haasteet ohjaavat jatkohankkeistusta.

Missä hankkeen yleisesti hyödynnettävät tulokset ja tuotokset ovat julkisesti saatavilla? (julkaistaan tietopalvelussa)

Tulokset ja tuotokset ovat julkisesti saatavilla hankkeen/seudun matkailun verkkoympäristössä (Visit-ratkaisu) sekä kehittämissuunnitelman julkaisuina. Lisäksi LUKE:n selvitys toimitetaan hankkeeseen liittyneille yrityksille ja se on hyödynnettävissä hankkeen julkisena tuloksena.

(Tähän voidaan lisätä tarkat linkit ja julkaisupaikat Word-versioon, kun julkaisutiedot/URL:t ovat varmistettu.)

Miten hanke näkyi julkisuudessa? Miten hankkeesta tiedotettiin?

Hankkeesta viestittiin viestintäsuunnitelman mukaisesti monikanavaisesti: verkkosivuilla, tapahtumakalentereissa, somessa (Facebook ym.), uutiskirjeillä/sähköpostituksilla sekä lehti-ilmoituksilla (mm. loppuseminaari). Lisäksi hanke osallistui tapahtumiin ja oli mukana mm. matkailufoorumien järjestämisessä sekä alueellisissa tapahtumissa (esim. kalastuskauden avajaiset, Esteetön Syvälampi).

Toteutuiko hankkeen aikana ennakoituja tai muita riskejä ja miten niihin reagoitiin?

Keskeinen toteutunut "riski/haaste" oli aikataulullinen: hankkeen käynnistys viivästyi, mikä ratkaistiin muutoshakemuksella ja jatkoajalla (päättymisen 31.1.2026). Digitaalisen kokonaisuuden työstössä tunnistettiin resurssirajoite kauppapaikan testiversion osalta, minkä vuoksi toteutus rajautui layout-vaiheeseen ja jatkokehittämistarve kirjattiin.

Sisällöllisesti riskienhallintaa tuki myös viestinnän huolellisuus: herkkiä teemoja pyrittiin käsittelemään vuorovaikutteisesti vääринymmärrysten välttämiseksi. Työturvallisuudessa huomioitiin vesillä liikkumisen turvallisuus.

Mihin hankkeisiin tai hankekokonaisuuksiin hanke liittyi ja miten?

Hanke linkittyi alueelliseen matkailun kehittämisen kokonaisuuteen ja teki tiivistä yhteistyötä muiden matkailuhankkeiden kanssa. Raporttien mukaan yhteistyötä tehtiin erityisesti KuluMat-hankkeen kanssa (sisällöntuotanto, tuotteistamisen ja digitaalisten ratkaisujen kehittäminen, DataHub-koulutus). Hanke tuki myös seutukunnan yrityshautomotoimintaa ja kytki kalastus- ja erämatkailun osaksi laajempaa tuoteportfoliota.

Miten horisontaaliset periaatteet (EU:n perusoikeuskirja, YK:n vammaissopimus) toteutuivat?

Hankkeessa toimittiin sukupuolineutraalisti ja syrjimättömästi. Kartoitustyössä huomioitiin kohteiden saavutettavuus ja esteettömyys/esteellisyys, ja tavoitteena on huomioida liikuntarajoitteiset ja vammaiset henkilöt kehittämissuunnitelmissa. Hankkeessa ei kerätty arkaluontoisia henkilötietoja. Turvallisuuteen kiinnitettiin huomiota erityisesti vesillä liikkumisessa. Kestävä kehitys (ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen) oli kartoitus- ja suunnittelutyön keskiössä: tavoitteena on ekologisen resurssin turvaaminen ja kehittäminen sekä luontoresurssin tuottaman arvon kasvattaminen sosiaalisesti kestäväällä tavalla.

Mistä toimenpiteistä hankkeen kustannukset muodostuvat?

Kustannukset muodostuvat henkilöstökustannuksista, ostopalveluista ja matkakustannuksista. Keskeisiä ostopalveluita olivat digitaaliseen sisältöön ja digitaalisen kauppapaikan testiversioon liittyvät hankinnat (TP7) sekä LUKE:lta hankittu aluetaloudellisten vaikutusten selvitys ja MDI:n asiantuntijatuki kehittämistyöpajoihin sekä kehittämissuunnitelman taittoon ja visuaaliseen ilmeeseen.

Onko hanke edennyt hankesuunnitelman ja -päättöksen mukaisessa aikataulussa? Jos ei, miten aikatauluun päästiin?

Hanke eteni pääosin aikataulussa, mutta käynnistyi suunniteltua myöhemmin (17.1.2024 vs 1.12.2023). Tämän vuoksi haettiin muutos, jossa hankkeen päättymispäiväksi ehdotettiin ja hyväksyttiin 31.1.2026. Lisäksi osa merkittävistä ostoista (TP5 ja TP6) ajoittui loppuvaiheeseen, mikä oli toteutuksen kannalta perusteltua.

Onko hankkeen ulkopuolinen rahoitus toteutunut hankepäättöksen mukaisesti?

Kyllä, ulkopuolinen rahoitus toteutui hankepäättöksen mukaisesti.

Onko hankkeen toimintaa arvioitu (itsearviointi/osallistujapalaute)? Mitä tuloksia arvioinnista saatiin?

Alkuvaiheessa kirjallista palautetta ei kerätty, koska toiminta painottui kartoituksiin ja verkoston rakentamiseen. Myöhemmin yrityshautomo-/työpajakokonaisuudesta kerättiin osallistujapalautetta jatkokehittämisen tueksi. Lisäksi toteuttaja teki organisaation sisäistä itsearviointia hankkeen merkityksestä matkailun kehittämisen kokonaisuudessa ja ylläpiti tietoista yhteistoimintaa muiden matkailuhankkeiden kanssa.

Täydennettävä: yrityshautomo-/työpajapalautteen “keskeiset tulokset” voidaan lisätä tähän, kun koonti on käytettävissä.

Missä hankkeen aineisto säilytetään tai arkistoidaan? Yhteys henkilön yhteystiedot

Hankkeen aineisto säilytetään Kaustisen seutukunnassa.

Kaustisen seutukunta

Lampintie 5, 69300 Toholampi

Petri Jylhä

petri.jylha@kaustisenseutukunta.fi

puh. 050 551 3030